

Výživová politika v České republice

V době centrálního plánování byla předmětem řízení i výživová a potravinová politika. Cílem VPP bylo zásobování obyvatelstva potravinami za přijatelnou cenu. Vzhledem k tomu, že obyvatelstvu nebyla vládnoucí vrstva schopna nabídnout širší možnosti jak utratit své peníze (zahraniční cesty, průmyslové zboží, vzdělání apod.), stalo se zásobování potravinami úhelným článkem zabezpečení spokojenosti obyvatelstva a současně metodou jak odčerpat volné peníze od obyvatelstva. K uměle udržované spokojenosti byly navíc ceny potravin silně dotovány, tj. prodávaly se za ceny nižší než byly ceny výrobní. Takže vlastní realizace výživové a potravinové politiky byla snaha o maximální omezení front na potravinářské výrobky, což se u produktů domácího původu jakž takž dařilo, u dovážených komodit již jen sporadicky a s velkým úsilím. Tedy praktická výživová politika byla zaměřena na uspokojení spotřebitelské poptávky v netržním prostředí. Hledělo se na zajištění kvantity a velké kompromisy byly činěny v oblasti jakosti. Na druhé straně se rozvíjely aktivity spočívající k upřesňování nástrojů pro výživovou politiku, tedy byly financovány terénní výživové průzkumy, práce na rozpracování výživových doporučení, fungovala statistika spotřeby potravin včetně jejího nutričního vyhodnocení a konečně se podporovaly práce při zjišťování složení potravin pro tabulky a potravinové databáze. Relativně dobře fungovaly i systémy dozoru nad zdravotní nezávadností potravin. Mezi pozitiva lze zahrnout i propracovaný systém dotovaného školního stravování ve téměř všech úrovních vzdělávání dětí a mládeže a také stravování vojsk, řídicí se vědecky podloženými fyziologickými potřebami na základě fyzické zátěže jednotlivých druhů vojsk.

Odstraněním centrálního plánování a uvolněním iniciativy pro výrobce i dovozce potravin se výrazně rozšířil nabízený sortiment potravin. Odbouráním dotací cena potravin se zvýšila a tím se omezila nadměrná spotřeba celé řady potravinových komodit, jako např. masa a masných výrobků, obilovin, mléka a mléčných výrobků, živočišných tuků. Naopak vyšší a celoroční nabídka umožnila vyšší spotřebu zeleniny a ovoce, zejména jižního, zvýšila se spotřeba rostlinných tuků a olejů. Změna ve spotřebě se týkala dalších komodit. Tyto změny ve spotřebě však nebyly vyvolány cílenou výživovou politikou, ale především změnou cen, i když dřívější propagace racionální výživy mohla sehrát svoji výchovnou roli také. Nelze zapomenout ani na výzkum v oblasti kojenecké výživy, který vyústil do receptur a výroby adaptovaných mlék na celostátní úrovni.

Na počátku devadesátých let byl založen program Obnovy a podpory zdraví, který definoval také roli výživy jako jednoho z předpokladů zdraví občanů. Tento vládní program však v rámci jiných naléhavých problémů ve zdravotnictví bohužel vysuměl do ztracena, i když určité pozitivní výsledky byly dosaženy, např. ve stanovení inovovaných výživových směrů pro českou populaci.

Mezi další aktivity výživové politiky České republiky lze počítat **zachování systému školního stravování** pro zajištění stravování dětí a mládeže v podmínkách značné zaměstnanosti matek. Školní stravování je centrálně řízeno tím, že MŠMT vydává vyhlášky, upravující a předepisující nutriční hodnoty předkládané stravy při zachování naprosté volnosti při volbě jídelníčků. Školní stravování je dotováno částečně ze státního rozpočtu a slouží nejen k nasycení strávníků, ale i jako příležitost získat správné stravovací návyky. V té druhé funkci školního stravování je ještě mnoho příležitostí ke zlepšení současného stavu.

Od r. 1999 byla zahájena MZe akce „školní mléko“, která využívá iniciativ výrobců mléka a společnosti Laktea, která již distribuovala do škol mléko sponzorsky dotované výrobcí. Tentokrát iniciativa „školní mléko“ byla dotována státem a měla za cíl posílit zásobení dětí vápníkem, a přiznejme si to, také posílit odběr a spotřebu tekutého mléka. Tato akce přes počáteční spory o tom, zda se má nabízet školní mládeži mléko slazené a plnotučné, se dnes ustálila na širší nabídce a pomalu se rozšiřujícím spektrem odběratelů – škol. Tím se ČR zařadila do celosvětové akce školních mlék, iniciovaných FAO.

Z dalších aktivit v rámci výživové politiky v ČR je možno jmenovat práci **Jodové komise**, řešící nedostatek jodu ve spotřebě, dále **fortifikaci potravin vitamíny a minerálními látkami**, např. fluorizace pitné vody apod.

Odkazy

Související články

- Výživová politika
- Výživová politika vyspělých zemí
- Výživová politika rozvojových zemí
- Základní přístupy k výživové politice
- Nástroje výživové politiky
- Příklady nesprávné výživové a potravinové politiky
- Výchova ke správné výživě jako součást VPP

Zdroj

- PERLÍN, Ctibor. *Výživová politika* [online]. [cit. 2012-03-09]. <<https://el.lf1.cuni.cz/p88308799/>>.